

حق و خدا و انسان در رساله حقوق امام سجاد^(ع)

صبر کن تا روزی حالات حرام نشود

■ بهنام صدقی

موجود و مؤمن واقعی در برابر ناملایمات صبر می کند، توکل و اعتمادش به خداوند متعال را از دست نمی دهد، خداوندنیز به موقع از او دستگیری می کند، روزی خداوندبه قول معروف، دیر وزود دار دامای سوخت و سوز ندارد. از طرف دیگر برکتش هم زیاد است. ممکن است کسی از طریق غیر شرعی مال بیشتری به دست آورد اما این مال برکت نداشته یا اینکه در راه مریضی و گرفتاری های ناخواسته صرف شود. پس باید در تلاش باشیم تا از میان همه حقوق، حق خدا را در اولویت قرار دهیم یعنی دستورات او را رعایت کنیم و در این رعایت، اخلاص هم داشته باشیم، یعنی کسی جز خداو او را در نظر نگیریم بلکه تنها برای خداو او به خاطر خداو، حشش را رعایت کنیم. به گفته حجت الاسلام والمسلمین دکتر جمال سروش اینکه بسیاری از مردم ما حقوق خدا و خلق خدا را رعایت نمی کنند قطعاً دلا بلی دارد. شاید به خاطر نا آگاهی است و شاید هم به خاطر تعارض با منافعشان. پس ابتدا باید حقوقی که افراد مختلف جامعه نسبت به خداوند و همچنین نسبت به یکدیگر دارند را به طور کامل بررسی کرد و مردم را نسبت به آن آگاه ساخت. گفته های این پژوهشگر مسائل دینی و فرهنگی را در ادامه می خوانیم. وی بااستناد به رساله حقوق امام سجاد (ع) به این موضوع پرداخته است.

■ ضرورت آگاه کردن مردم از حقوق دیگران

آگاه کردن مردم از حقوق دیگران از اهداف اصلی دین اسلام است و یکی از بهترین منابع در این زمینه رساله حقوق حضرت سجاد (ع) است. حق همواره ملازم با تکلیف است یعنی هر جا برای فردی حقی اثبات می شود برای طرف مقابل آن فرد هم تکلیفی ایجاد می شود. مثلاً اگر می گویند زن حق دارد از نفقه شوهر بهرمند شود بدین معناست که شوهر مکلف است که نفقه او را بپردازد. در بسیاری از موارد حق و تکلیف دو طرفه هم هستند یعنی اگر برای زن حق نفقه و برای مرد تکلیف تأمین آن را قائل شدند، متقابلاً برای مرد حق تمکین و برای زن تکلیف در برابر این حق را هم قائل شده اند.

■ سعادت دنیا و آخرت در رعایت حق

اولین حقی که رساله حضرت زین العابدین (ع)

در رساله خود متذکر می شوند حق خداوند متعال است. ایشان می فرمایند: «پس حق خداوند که بزرگ ترین حق است، بر گردن تو آن است که فقط بنده او باشی و در عبادت و بندگی شرک نورزی، پس وقتی که چنین بودی بنده مخلص او شدی، خداوند نیز بر خود واجب می کند که دنیا و آخرت تو را کفایت کرده و آنچه را که از دنیا و آخرت دوست می داری برای تو حفظ کند»

چقدر این کلام نورانی و پرفایده است! چون در

آنچه که از دنیا و آخرت برای ما مهم است را حفظ می کند. شید تفاوت این دو در این باشد که اولی (تضمین دنیا و آخرت) تضمین حقیقی واقع بینانه و از دید الهی است و دومی (حفظ آنچه از دنیا و آخرت که ما دوست داریم) تضمین ذهنیات ما است. چه بسا که دایره اش کوچک تر و کمتر از قبلی باشد. خداوند هم به عایق و سلايق ما توجه دارد و هم به آنچه واقعاً غیر وسعادت ماست اما متأسفانه ما از آن غافل هستیم. بهتر است با خدای خود عهد کنیم که حشش را که بالاترین حق هاست رعایت کنیم. بدون شک هر مفدار که در این عهد پایبندتر باشیم خود خداوند و لطفش را در زندگی و حیات دنیوی و اخروی چه در بعد مادی و معنوی و چه در بعد جسمی و روحی بیشتر می یابیم.

■ **حق دوم، حق نفس**
حق دوم حق نفس است. امام زین العابدین (ع) در دومین حق از رساله حقوقشان به حق نفس اشاره کرده و می فرمایند: «ما اوصا حق نفس خودت بر تو این است که او را به تمامی به فرمانبرداری خدا گماری و به زیانت، حشش را بپردازی و به گوش خود، حشش را بدهی و به چشم، حشش را بسپاری و به دست حشش را واگذاری.» اعمال ما باید در چارچوب قوانین الهی باشد. نفس انسان حقیقتی است که در زیر چتر آن اعضای بسیاری قرار می گیرند و رعایت حق نفس به یادست آن اعضاء تحلیل می شود. اطاعت و فرمانبرداری نفس و اعضا (زبان، گوش، چشم، دست، پا) از خداوند و هر آنچه ممکن است، باید در چارچوب قوانین الهی به آن عمل شود. اگر کمی وقت کنیم متوجه می شویم که ما انسان ها

و ابایی نداریم که آلوده به رشو و ربا شویم. ■ **دروغ برای کسب روزی**

اگر انسان خداپرست واقعی باشد شکی ندارد که روزی اش دست خداست و گناه و حرام چیزی که به آن اضافه نمی کند و تنها نقشی که می تواند داشته باشد این است که روزی حلال خود را حرام می کند. نقل می کنند که روزی مولای متقیان امیر مؤمنان (ع) قصد داشتند که وارد مکانی شوند، مرکب خود را به فردی سپردند و هنگام شکر کردن این نعت.

فعالیت برخی از کلاهبرداران در پوشش دفاتر خرید و فروش وام بانکی، ارائه وعده های دروغین به خریداران و فروشندگان وام، انتقال وام با قیمت های کاذب و... بخشی از فعالیت هایی است که در این دفاتر صورت می گیرد و موجب نگرانی و ناراحتی شهروندان و مراجعه کنندگان را فراهم کرده است

آگهی های خرید و فروش وام در جیب شهروندان ناآگاه

وام هایی که دام پهن کرده اند

■ مهدی ارجمند

فرقی نمی کند کدام روز نامه باشد. در هر روز نامه ای که صفحه فرشی وام بانکی از ششویه های تبلیغاتی جالبی بهره می برند، از کلمات «خرید و فروش وام بانکی» اختصاص دارد؛ می شود گفت تقریباً پای ثابت صفحات نیازمندی های تمامی روزنامه ها هستند. حالا در این میان هر روز نامه ای تیراژ و اعتبار بالاتری داشته باشد گزینه

■ مشاوره برای انواع وام

مشاوره جهت اخذ وام بانکی، مسکونی، اداری، تجاری حتی بدون مدارک شغلی، مضارب، اخذ وام مسکن، خرید و فروش انواع وام های جانبازی، اوراق، وام نجبان، وام دولتی، وام جوانان، اوراق پزشکی، مهندسی و غیره توسط کارشناسان مجرب بانکی مطالبی است که در بخش آگهی های روزنامه های کثیرالانتشار هر روز مشاهده می شود.

دفاتر مشاوره وام بانکی بدون مجوز فعالیت در بخش پولی، مالی از مراجع ذی صلاح در حالی به فعالیت خود ادامه می دهند که به راحتی نیز به تبلیغات فعالیت خود در رسانه های مختلف می پردازند، در حالی است که بانک مرکزی پیش از این، فعالیت این مؤسسات و شرکت ها در عین حال تبلیغات آنها را غیرقانونی اعلام کرده بود. برخی از این مؤسسات وعده های جالبی را به مشتریان خود می دهند و وام بانکی را مستقیماً از بانک بدون واسطه به نام متقاضی می کنند، برخی وعده پرداخت وام تعمیرات در مدت زمان دو هفته، برخی تأمین ۷۰ درصد ارزش ملک به صورت وام یا اوراق، در ریافت وام بدون واسطه، پیشنهاد بهترین قیمت و غیره را می دهند.

جالب تر اینکه قیمت گذاری وام ها به راحتی در همین آگهی ها انجام می شود. برخی از این شرکت ها در سراسر کشور دارای شعبه هستند، برخی حضور چندین ساله در روزنامه ها را نقطه قوتی برای فعالیت خود می دانند و برخی دیگر بدون مراجعه حضوری به مشتری پاسخ نمی دهند.

■ فعالیت غیر قانونی

اما نکته جالب توجه اینجاست که بر اساس مقررات و دستورالعمل های بانک مرکزی و بخشنامه های دادستانی در شهرهای مختلف، فعالیت دفاتر خرید و فروش وام تحت هر عنوانی غیر قانونی است. فعالیت این شرکت ها و مؤسسات در حالی ادامه دارد که بانک مرکزی فعالیت اینگونه دفاتر و فعالیت های بانکی و مالی را غیرقانونی اعلام کرده و بارها به آنها هشدار داده است، حتی بانک مرکزی چندین پیش طی نامه ای به وزارت ارشاد خواستار برخورد جدی با این شرکت ها و مؤسسات شده و بانک مرکزی نیز جزئیات عملکرد شرکت های مشاوره تسهیلات بانکی را به نیروی انتظامی اعلام کرده و خواستار برخورد قانونی با این شرکت ها شده است.

بیشتر افرادی که به این دفاتر مراجعه می کنند در پایان با نا رضایتی از این دفاتر خارج می شوند. حتی آنهایی که با مشاوره و راهنمایی این دفاتر وام دریافت کرده اند با این دفاتر به مشکل برخورد کرده و حتی کار به محاکم قضایی نیز کشیده شده است.

فعالیت برخی از کلاهبرداران در پوشش دفاتر خرید و فروش وام بانکی، ارائه وعده های دروغین به خریداران و فروشندگان وام، انتقال وام با قیمت های کاذب و... بخشی از فعالیت هایی است که در این دفاتر صورت می گیرد و موجب نگرانی و ناراحتی شهروندان و مراجعه کنندگان را فراهم کرده است.

■ گنجشک به جای قناری

شاید گفت و گو با شهروندانی که صابون اینگونه دفاتر به بدنشان خورده و از طریق این دفاتر ضرر و زیان هایی را متوجه شده اند نتواند تا حد زیادی پرده از فعالیت غیرقانونی و کلاهبرداری های این دفاتر بردارد. یکی از شهروندان تهرانی که چندین پیش برای شکایت از مدیر یکی از همین دفاتر خرید و فروش وام که حالا فراری شده به دادگاه مراجعه کرده است، می گوید: چندین پیش برای دریافت وام ۱۰ میلیون تومانی به یک ضامن نیاز داشتم و از آنجایی که در مراجعه به تعدادی از همکاران و دوستان و آشنایانم نتوانستم ضامن پیدا کنم به ناچار و

بهتری برای درج آگهی دفاتر خرید و فروش وام بانکی است.

آگهی ها هم شکل خاص خود را دارند و دفاتر خرید و فروش وام بانکی از ششویه های تبلیغاتی جالبی بهره می برند، از کلمات و اصطلاحاتی که بتوان خواننده را برای مراجعه به این دفاتر یا تماس با آنها ترغیب کرد.

اما بد نیست پنداید خرید و فروش وام بانکی با وجود ممنوعیت و

از ترس اینکه فرصت دریافت وام را از دست بدهم به یکی از این دفاتر که در روزنامه آگهی داده بود مراجعه کردم و موضوع را درمیان گذاشتم. وی می افزاید: نکته جالب اینجاست که وقتی با شماره تلفنی که در آگهی روزنامه آمده بود تماس گرفتم مردی تلفن را پاسخ داد و خود را به اسمی معرفی کرد که بعدها فهمیدم این اسم جعلی است اما وقتی به دفتر مراجعه کردم یک خانم با من صحبت کرد و با این ادعا که مدیر دفتر اکنون حضور ندارند گفت شما می توانید کارتان را به من بگویید تا انجام دهم. این شهروند می گوید: وقتی ماجرا را برای این خانم شرح دادم به من گفت جای نگرانی نیست اما متأسفانه خبری رسمی با نامه کسر از حقوق برایتان هماهنگ می کنیم و شما باید ۱۰ درصد مبلغ وام را به عنوان کارمزد به این ضامن بدهید علاوه بر اینکه ۱۵۰ هزار تومان هم حق الزحمه دفتر برای این کار است.

وی می گوید: به راحتی فریب صحبت های این خانم را خوردم و مبلغ یک میلیون و صد و پنجاه هزار تومان نقدی به دفتر پرداخت کردم و قرار شد ظرف مدت ۱۰ روز تا دو هفته ضامن را به من معرفی کند اما متأسفانه خبری از ضامن نشد و هر بار که تماس می گرفتم همان خانم می گفت به زودی کارتان انجام می شود نگران نباشید. این شهروند در ادامه می افزاید: بعد از حدود دو ماه دیگر کاسه صبرم لبریز شد و با خودم گفتم یک بار دیگر به دفتر مراجعه می کنم اگر نمی توانند ضامن تهیه کنند لافاقل پولم را پس بگیرم اما وقتی به این دفتر مراجعه کردم در کمال ناباوری با در بسته دفتر رو به رو شدم و تازه آنجا بود که متوجه شدم این دفتر کلاهبرداری است و فرد مزبور علاوه بر من از ده ها نفر دیگر هر کدام مبلغی را از این طریق و به راحتی آب خوردن کلاهبرداری کرده و فراری شده است که البته با شکایت من و دیگر مالباختگان در حال حاضر این فرد تحت تعقیب پلیس قرار گرفته است.

یکی دیگر از شهروندان نیز در این خصوص می گوید: چندین پیش برای انجام کاری به مبلغ ۵۰ میلیون تومان پول نیاز داشتم که البته مقداری از آن را تهیه کرده بودم اما بیشتر از ۳۰ میلیون تومان دیگر کم داشتم تا اینکه یک روز در روزنامه آگهی انتقال و فروش وام ۳۰ میلیون تومانی با دو ضامن کارمند ار دیدم و وقتی با این دفتر تماس گرفتم خانمی که پشت تلفن صحبت می کرد به من گفت این وام را می توان کمتر از ۱۰۰ روز دریافت کرد. شرایط دریافت وام بسیار آسان است و کافی است شما دو نفر ضامن کارمند داشته باشید که البته نیازی به نامه

اتفاقاتی که در برخی از دفاتر خرید و فروش وام صورت می گیرد در حالی است که در برخی از شهرها دادستان عمومی و انقلاب آن شهرستان در راستای به موضوعات درج هر گونه تبلیغاتی با موضوع خرید و فروش وام را ممنوع اعلام کرده است

دلم از این می سوزد که به راحتی فریب این دفتر را خوردم و در حالی که این وام توسط بانک بدون سپرده گذاری به افراد واجدالشرايط پرداخت می شود این دفتر از بی اطلاعی من سوء استفاده کرد و توانست ۳ میلیون تومان از من دریافت کند.

یکی دیگر از شهروندان نیز که فریب اینگونه دفاتر را خورده است در این باره می گوید: چندین پیش از طریق آگهی در روزنامه با فردی آشنا شدم که دفتر خرید و فروش وام دارد و مدعی بود که فقط با ارائه چک کارمندی و بدون نیاز به ضامن می تواند مبلغ ۱۰ میلیون تومان سرمایه به عنوان وام با رعایت عقود شرعی به من پرداخت کند برای همین به دفتر این فرد مراجعه کردم و بعد از توافق بر سرس چگونگی دریافت وام و پرداخت آن ۶ فقره چک هر کدام به مبلغ ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان به وی پرداخت کردم، به این صورت که وی مبلغ ۱۰ میلیون تومان وام به من پرداخت و من شش فقره چک به تاریخ هر دو ماه یک چک و جمعا به مبلغ ۱۵ میلیون تومان به او پرداخت کردم و قرار شد این فرد حداکثر تا ۱۰ روز دیگر این پول را به من بدهد اما بعداً متوجه شدم که این فرد چک های مرا در بازار خرج کرده و حالا مدعی است که این چک ها را در یک معامله از من دریافت کرده است.

این شهروند می افزاید: دقیقاً نمی دانم آیا این فرد از دیگران هم کلاهبرداری کرده یا نه اما سر مرا به راحتی کلاه گذاشته است و اکنون به دادگاه مراجعه کرده ام تا از این فرد شکایت کنم.

■ **دورزدن قانون به راحتی آب خوردن**

اتفاقاتی که در برخی از دفاتر خرید و فروش وام صورت می گیرد در حالی است که در برخی از شهرها دادستان عمومی و انقلاب آن شهرستان در نامه ای به مطبوعات درج هر گونه تبلیغاتی با موضوع خرید و فروش وام را ممنوع اعلام کرده است.

اگر چه بعد از این دستور دادستان، تا مدتی از درج این آگهی ها خبری نبود و اینگونه دفاتر برای معرفی فعالیت های خود به پخش و الصاق تراکت اقدام می کردند اما بعد از مدتی دوباره سر و کله این تبلیغات در ستون همیشگی شان در روزنامه با شد آن هم به شکلی بسیار زیرکانه و با تغییر نام ستون خرید و فروش وام به ستون «سرمایه گذاری و مشارکت» و در حقیقت به همین راحتی دفاتر خرید و فروش وام قانون را دور زدند.

با تغییر نام این ستون، دفاتر خرید و فروش وام دوباره به تبلیغ در روزنامه پرداختند و در این میان باز هم تعدادی از این دفاتر که فعالیتی کاملاً غیرقانونی داشته و با هدف کلاهبرداری فعالیت می کنند توانستند محل مناسبی

برای تبلیغ فعالیت های خود انتخاب کنند. این همه در حالی است که کارشناسان انتظامی و قضایی بارها و بارها در سراه فعالیت های غیرقانونی این دفاتر هشدار داده و به شهروندان توصیه کرده اند برای دریافت وام تنها به بانک ها و مؤسسات مالی و اعتباری ر مجاز مراجعه کرده و از تماس با مراجعه به دفاتر تحت عنوان دفاتر خرید و فروش وام یا دفاتر سرمایه گذاری خودداری کنند.

اگر چه این هشدارها لازم و حتی تأثیر گذار است اما به نظر می رسد اقدام عملی باید از سوی روزنامه ها صورت گیرد و با حذف ستون خرید و فروش وام با ستون سرمایه گذاری و مشارکت یا هر عنوان دیگری فرصت فعالیت های غیر مجاز را از افراد سودجو بگیرند. حجم بالای پرونده های موجود در اداره پلیس یا شعبات دادگاه نشان می دهد فعالیت های غیرقانونی برخی از دفاتر خرید و فروش وام باعث شده تا خانواده های زیادی در گیر دادگاه و دادسرا باشند آن هم به خاطر اعتماد بیجایی که به این دفاتر کرده اند؛ دفاتری که جیب خانواده ها را نشانه رفته اند.